

مرحله دوم: گزاره نویسی

این مرحله ما را به مرحله تعقل نزدیک می‌کند؛ زیرا در صدیدیم تا گزاره‌های حقیقی قابل استناد را کشف و غرض سوره را که هدایت ما در گرو آن است، در قالب این گزاره‌ها کشف و مشاهده کنیم.

برای گزاره نویسی از سوره، از هر جمله و حتی کلمه‌ای و نیز از هر ارتباط میان جمله یا کلمه‌ای می‌توانیم گزاره‌هایی استخراج کنیم.

منظور از گزاره، جملاتی با اسناد خبری است که در فارسی از آن به نهاد و گزاره، در عربی به مسند و مسندالیه و در منطق به موضوع و محمول تعبیر می‌شود.

از آنجایی که گزاره‌های خبری در مورد هست و نیست‌ها خبر می‌دهند لازم است گزاره‌های سوره کاملاً منطبق بر دلالت‌های ظاهری سوره باشد. طبیعی است جملات خبری سوره خود گزاره‌هایی هستند که می‌توان با استفاده از آنها و تلفیق منطقی آنها به گزاره‌های جدید دست یافت. تلفیق این گزاره‌ها بر اساس علم منطق صورت گرفته و باید از هر گونه شائبه تفسیر به رأی منزّه باشد.

به عنوان مثال به گزاره‌های زیر توجه نمایید و خود در ادامه آن گزاره‌ها را تکمیل کنید:

قل اعوذ

۱. خداوند امر کرده است که پیامبر صلی الله علیه و آله بگوید که پناه می‌برد.
۲. پیامبر صلی الله علیه و آله نیز لازم است پناه ببرد.
۳. یکی از روش‌ها در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله که برای تبعیت لازم است، پناه بردن از شرور است.
۴.
۵.

رب الفلق

۱. خداوند با وصف رب فلق به عنوان پناهگاه معرفی شده است.
۲. وصف رب فلق می‌تواند سرّ پناهگاه بودن آن و نیز علت پناه بردن را بیان کند.
۳. پناه به رب فلق، پناه به مدیریت و سیاست‌های وجودی بی‌نقص و محیط و قادر بر همه چیز است.
۴. پناه به رب فلق، در گرو توجه به ربوبیت الهی در همه مقاطع زندگی به ویژه مقاطع حساس است.
۵. فلق به معنای نشانه‌ای از حرکت به سمت نور و روشنایی در پناهندگی فرد مؤثر است.
۶.

من شر ما خلق

۱. آنچه مخلوق خداست می‌تواند برای انسان مایه شر شود. و خود اوست که مخلوق را برای خود، شرّ می‌کند.
۲. از آنجا که شرور بهانه‌ای برای پناه بردن انسان به ربّ فلق است، هر چیزی می‌تواند باعث بروز این بهانه باشد.
۳.

و من شر غاسق اذا وقب

۱. ابهامات زندگی از مصادیق تاریکی‌ها و ظلمات است که لازم است از آسیب آن پناه برد.
۲. گناهان و لغزش‌ها از دیگر مصادیق تاریکی است.
۳. قبل از آنکه تاریکی‌ها ماندگار و طولانی شوند لازم است انسان به رب فلق پناه برد. وجود تاریکی خود نشان از ماندگاری آن دارد که برای حفظ از ماندگاری آن باید پناه جست.
۴. لطمه تاریکی‌ها پس از ماندگاری است که به صورت ویژه به انسان و جامعه وارد می‌شود.
۵. هر کسی لازم است مراقب باشد که خود و کارهایش از مصادیق «غاسق» نباشد.
۶.

و من شر النفاثات فی العقد

۱. از آسیب‌های وارد بر انسان و جامعه دمیدن بر گره‌هاست.
۲. باز شدن گره‌هایی که نباید باز شود و بسته شدن گره‌هایی که موجب بروز مشکلات است، نمونه‌ای از آسیب‌هایی است که انسان و جامعه با آن روبروست.
۳. برخی از افراد جامعه خواسته یا ناخواسته بر گره‌ها می‌دمند.
۴. هر کسی باید مراقب باشد که خود از دمندگان در گره‌ها نباشد.
۵.

و من شر حاسد اذا حسد

۱. تمایل، اراده و خواست برای از بین رفتن نعمتی از مصادیق حسد است.
۲. هر انسانی اگر مراقب خود نباشد دچار این آسیب خواهد شد. بنابراین اولین و مهم‌ترین مسأله در دوری از این آسیب، مراقبت از خود در مواجهه با این بلیّه فردی و اجتماعی است.
۳. حسد ممکن است در وجود کسی شکل بگیرد ولی به ظهور نرسد. بنابراین با آشکار شدن نشانه‌هایی از آن لازم است از بروز آن جلوگیری کرد.

۴. کسی که دچار حسد می‌شود، از نشانه‌های آن می‌تواند متوجه آن شده و به رب فلق پناه ببرد. این پناه بردن باید توأم با به کارگیری مهارت‌هایی در مهار حسد کننده باشد.

۵. حسد را می‌توان از بیماری‌هایی شمرد که هم غاسق است و هم نفاثات؛ زیرا تاریکی و ظلمت است و در گره‌ها نیز می‌دمد.

۶.

۷.

۸.

گزاره‌های کلی سوره

۱. این سوره در صدد تبیین آسیب‌هایی است که از همه اطراف به انسان و جامعه وارد می‌شود و یا از ناحیه انسان و جامعه به دیگران وارد می‌شود.

۲. آسیب‌ها ابتدا خود را به صورت نشانه‌هایی ظاهر می‌کنند، از این رو قابل کنترل هستند.

۳. توجه به نشانه‌ها در شناخت، مهار و کنترل آسیب‌ها را می‌توان با واژه فلق مرتبط دانست.

۴. فلق نشانه حرکت در عالم خلق است. این حرکت در انسان منجر به کمال یا شقاوت خواهد شد. ولی بنای عالم به روشنایی و طلوع و کمال است. بنابراین این حرکتی که باعث کمال می‌شود، در انسان غافل به شر منجر می‌شود.

۵. سوره ما را از دام‌های شرور به پناهگاه ربّ سوق می‌دهد.

۶. کسی که خود را در معرض شرور نداند از غافلین است.

۷.

۸.

۹.